

Despre dramaturgia eminesciana

În ce privește dramaturgia lui M. Eminescu, Petru Cretia a dat în 1990 o ediție interesantă cuprinzând încercările eminesciene și care "apare cu o întârziere de mai bine de un veac". Volumul cuprinde "partea cea mai împlinită și mai înaltă a operei dramatice a lui Eminescu și el, Eminescu, ar fi trebuit să-o publice, în vremea ei, sub grija lui".

Dacă proiectele ar fi fost realizate, M. Eminescu ar fi contribuit la dezvoltarea dramaturgiei istorice, (completând ceea ce se realizase înainte de B. P. Hasdeu - Razvan și Vidra, Despot-Voda de V. Alecsandri), cu dramele: Decebal, Bogdan Dragoș, Alexandru Lapusneanu.

Decebal - remarcă Petru Cretia - "nu s-a născut dintr-un preconcept dăcizant asupra istoriei naționale, ci dintr-o viață și intensă fantezie poetică, ducând la un personaj uluitor, de o maretie imperială, care nu este, cum ar putea să pară, expresia unei megalomanii, ci rezultatul psihologic al gravei vulnerări pe care popoarele mai mici o au de îndurat când se abate peste ele vântul aspru al istoriei".

Prin munca susținută și pertinentă, Petru Cretia redă patrimoniului literaturii eminesciene, literaturii române, creații dramatice printre care Decebal face parte din acea idee nobilă "... care se cheamă etnogeneza, dănuirea și destinul istoric al neamului nostru". Decebal-reprezintă țaria autohtoniei noastre. Drama cuprinde cinci părți: "Pacea pământului vine și-o ceară" (prima) și "Actul din urmă" (ultima) denumite chiar de Eminescu, precum și celelalte trei părți denumite de Petru Cretia pe baza unor analogii ale manuscriselor: "împăratul singur" (2); "înfurcarea" (3) și "Blestemul și căderea" (4).

În ultimul act este relevantă antiteza între un Decebal -personaj imperial, "un zămbru", "un leu" - și un bătrân pierdut, însingurat, fără soartă, asemenea regelui Lear care rosteste sub cerul goi, "cum însuși el este o umbră pierdută într-un desert al istoriei", gânduri cum sunt: cel al identității în timp a sinelui: "Sunt eu ori nu mai sunt eu e-ntrebarea"; cel al responsabilității sale regale față de poporul lui pierdut: "s-așupra cui să cada vina,/ Durerea unui neam întreg? Așupra-mi". "Dramatică tânguire, durerea pentru înfrângere, pentru oamenii pierduți, pribegi, zbuciumul, chinul fără speranță tin numai de lirismul eminescian; și, în sfârșit, gândul eternității durerii și a desertăciunii oricărei mări" - mări identificată cu "minciuna", "visul negru și strălucit", o "negațiune a vieții": "și-acum alerg dezmăstănit de tronul-mi,7 Un biet bătrân sarac, necunoscut./ Unde-i mărirea lumii?/ Unde-i?/ Oare este?".

Iată cum M. Eminescu ilustrează toate genurile literare, chiar dacă unele nu pot să fie duse la bun sfârșit, cum este cazul dramaturgiei.